

Перелік адаптованих інструментів збору та аналізу даних

У межах реалізації політики безбар'єрності та забезпечення рівного доступу до освітніх послуг здійснюється удосконалення системи збору, обробки, аналізу та використання даних про стан освітнього середовища та доступність освітніх послуг.

Для цього застосовується сукупність взаємодоповнюючих інструментів, зокрема державні електронні інформаційні системи, адміністративна та статистична звітність, оперативні Dashboard-інструменти, а також спеціалізовані моніторингові дослідження та опитування учасників освітнього процесу.

Програмно-апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»)

ПАК «АІКОМ» є базовим цифровим інструментом автоматизації управління освітніми даними у сферах дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної та фахової передвищої освіти.

Система забезпечує накопичення, зберігання, автоматизоване оброблення та використання освітньої статистики, зокрема для ведення обліку закладів освіти, здобувачів освіти та педагогічних працівників, формування статистичної інформації, ведення електронних сервісів та забезпечення електронної взаємодії між суб'єктами освітньої діяльності.

У контексті політики безбар'єрності важливо, що функціональні можливості ПАК «АІКОМ» передбачають **забезпечення користування системою особами з порушеннями зору та слуху**, що відповідає принципам цифрової доступності.

Система також забезпечує розмежування прав доступу користувачів, автентифікацію, захист інформації, забезпечення цілісності та достовірності даних, резервування та відновлення інформації, а також взаємодію з іншими інформаційними системами та державними електронними інформаційними ресурсами.

Таким чином, ПАК «АІКОМ» є не лише інструментом цифрового управління освітніми даними, а й технологічною основою для формування статистичної та аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО)

ЄДЕБО є державною автоматизованою системою збирання, реєстрації, оброблення, зберігання та захисту відомостей і даних з питань освіти. Власником

ЄДЕБО є держава, держателем — Міністерство освіти і науки України, адміністратором — державне підприємство «Інфоресурс».

ЄДЕБО забезпечує формування та ведення, зокрема, **Реєстру суб'єктів освітньої діяльності, Реєстру документів про освіту, Реєстру студентських та учнівських квитків, Реєстру сертифікатів ЗНО/НМТ**, а також інших реєстрів та електронних сервісів.

Система містить інформацію про заклади освіти, здобуття освіти, документи про освіту, студентські та учнівські квитки, а також забезпечує отримання інформації про фізичну особу щодо її навчання та документів про освіту.

Для цілей збору та аналізу даних у сфері рівного доступу до освіти ЄДЕБО є важливим джерелом **адміністративних даних про учасників освітнього процесу та суб'єктів освітньої діяльності**, які можуть використовуватися для аналізу освітніх траєкторій, контингенту здобувачів освіти, мережі закладів та інших характеристик системи освіти.

Водночас ЄДЕБО має важливе значення і з точки зору цифрової доступності: інформація з бази, яка не містить персональних даних або інформації з обмеженим доступом, доступна у форматі відкритих даних, у тому числі з урахуванням потреб осіб з порушенням зору.

Оперативний Dashboard-моніторинг мережі закладів освіти

Окремим адаптованим інструментом є оперативний Dashboard, який дає можливість систематично відстежувати стан та динаміку мережі закладів освіти.

У Dashboard станом на 2026 рік передбачено широкий спектр показників, зокрема щодо:

- кількості закладів освіти, які фактично функціонують;
- форм організації освітнього процесу;
- наявності та типів укриттів;
- доступності облаштованих укриттів для маломобільних груп населення;
- кількості закладів, у яких функціонують інклюзивні класи та групи;
- кількості дітей та учнів з особливими освітніми потребами;
- кількості асистентів учителя та асистентів вихователя;
- кадрового забезпечення практичними психологами та соціальними педагогами;
- вакантних посад психологів і соціальних педагогів;
- кількості та стану функціонування інклюзивно-ресурсних центрів;

- кількості педагогічних працівників ІРЦ;
- забезпечення закладів альтернативними джерелами електроживлення;
- охоплення освітніми послугами внутрішньо переміщених здобувачів освіти.

Особливо важливим для моніторингу безбар'єрності є виокремлення показників щодо **доступності укриттів для маломобільних груп населення**, оскільки це дозволяє оцінювати не лише наявність укриття, а і його фактичну доступність для учасників освітнього процесу.

Dashboard-інструмент забезпечує можливість оперативного відстеження змін, порівняння показників між регіонами та територіальними громадами і виявлення проблемних зон, що створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Моніторингові дослідження як інструмент оцінювання фактичної доступності освітніх послуг

Доповненням до адміністративної та статистичної інформації є проведення спеціалізованих моніторингових досліджень, які дають можливість оцінювати не лише наявність відповідних умов за даними звітності, а й **фактичний досвід учасників освітнього процесу**.

У межах моніторингового дослідження організованого початку 2025/2026 навчального року у закладах фахової передвищої освіти оцінювалися, зокрема, безпечність освітнього середовища, державні гарантії, доступність психологічної підтримки та окремі питання безбар'єрності — доступність території, входів до будівель, можливість пересування між поверхами та наявність пристосованих санітарних кімнат.

Збір інформації здійснювався шляхом **онлайн-анкетування здобувачів освіти та педагогічних/науково-педагогічних працівників**, а також безпосереднього відвідування закладів освіти. Загалом в опитуванні взяли участь 25 711 респондентів, а фахівці відвідали 49 закладів фахової передвищої освіти.

Аналогічний підхід застосовано у моніторинговому дослідженні у сфері вищої освіти. Воно охоплювало, зокрема, питання архітектурної доступності, наявності ліфтів та пристосованих санітарних приміщень, доступності психологічної підтримки та безпечності освітнього середовища.

Таким чином, моніторингові дослідження дозволяють **поєднувати адміністративні дані з інформацією, отриманою безпосередньо від здобувачів освіти та працівників**, що підвищує об'єктивність оцінювання доступності освітнього середовища.

Індекс задоволеності учасників освітнього процесу

Окремим інструментом аналізу якості та доступності освітніх послуг є визначення **індексу задоволеності учасників освітнього процесу**.

Державна служба якості освіти України застосовує цей інструмент з 2020 року. У 2024 році відповідний показник внесено до індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку в Україні. В основу методики покладено підхід ACSI — американський індекс задоволеності споживачів.

Методика дозволяє оцінювати сприйняття учасниками освітнього процесу якості його організації та виявляти напрями, які потребують удосконалення.

У моніторинговому дослідженні у сфері вищої освіти індекс задоволеності становив **82 бали серед педагогічних/науково-педагогічних працівників та 81 бал серед здобувачів вищої освіти**, що відповідає високому рівню задоволеності.

Застосування такого інструменту є важливим для безбар'єрності, оскільки дозволяє доповнити об'єктивні адміністративні показники **суб'єктивною оцінкою доступності, якості та зручності освітнього середовища його безпосередніми користувачами**.

Моніторингові дослідження щодо інклюзивного навчання та доступності спеціалізованих послуг

Доповненням до системи адміністративних даних є спеціалізовані моніторингові дослідження щодо якості надання корекційно-розвиткових послуг та ефективності використання відповідної державної підтримки.

Такі дослідження дають можливість оцінювати **фактичний доступ дітей з особливими освітніми потребами до необхідних послуг**, виявляти територіальні та кадрові бар'єри, а також співвідносити адміністративні дані з оцінками батьків, педагогічних працівників та фахівців.

Такий підхід дозволяє перейти від оцінювання формальної наявності послуги до оцінювання її **фактичної доступності та якості для отримувача**.

Формування системи показників безбар'єрності

У сукупності зазначені інструменти дозволяють перейти від загального опису стану освітньої системи до **системного вимірювання окремих компонентів безбар'єрного освітнього середовища**.

Напрям	Приклади показників
Фізична доступність і безпека	доступність укриттів для маломобільних груп населення, доступність території та входів до будівель, можливість пересування між поверхами, наявність пристосованих санітарних приміщень
Інклюзивність	кількість інклюзивних класів/груп, кількість дітей з ООП, кількість асистентів учителя/вихователя
Доступність освітніх послуг	кількість закладів, що фактично функціонують, форми організації освітнього процесу, охоплення дітей освітніми послугами
Психологічна підтримка	кількість практичних психологів, соціальних педагогів, вакантні посади, доступність психологічної допомоги
Доступність послуг ІРЦ	кількість ІРЦ, які функціонують, кадрове забезпечення, доступність послуг
Територіальна доступність	розподіл показників за регіонами, міською/сільською місцевістю, територіальними громадами
Цифрова доступність	доступність функціоналу ПАК «АІКОМ» та ЄДЕБО для осіб з порушеннями зору та слуху
Стійкість освітнього процесу	альтернативні джерела живлення, доступ до Інтернету, можливість організації очного, змішаного та дистанційного навчання
Доступність для ВПО	заклади, які надають освітні послуги внутрішньо переміщеним здобувачам освіти, кількість таких здобувачів
Задоволеність освітніми послугами	індекс задоволеності здобувачів освіти та педагогічних/науково-педагогічних працівників

Таким чином, в Україні формується **багаторівнева система збору та аналізу даних у сфері безбар'єрності освіти**, яка поєднує державні електронні інформаційні системи, адміністративні дані, статистичну звітність, оперативний Dashboard-моніторинг та спеціалізовані моніторингові дослідження.

Зазначені інструменти дозволяють отримувати інформацію на різних рівнях — **від системних та статистичних показників до оцінки фактичного досвіду учасників освітнього процесу.**